

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben kassza hárda: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre: 72 korona Egész évre: 84 korona
 Negyedévre: 18 korona Negyedévre: 21 korona
 Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezse-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kérésre: Előfizetők és hirdetések a
 saadására nem adalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Kolozsvárra bevonultak tegnap a román csapatok. Lovászy Márton kultuszminiszter lemondott. — Nagyváradot nem szállják meg.

A belpolitika előterében a Károlyi-párt zászlóbontó nagygyűlése és a magyarok, székelyek, románok, szászok kolozsvári tiltakozó gyűlése áll. Mindkét eseményről a lap belsejében részletes tudósítást talál az olvasó, itt csak utalunk

a két nagygyűlés ama nagyfontosságára, amellyel úgy a belpolitikai, mint különösen a kolozsvári gyűlés a külpolitikai helyzet alakulására nézve bír.

Károlyi Mihály miniszterelnök a Vigadóban több ezer ember előtt hirdette ki a párt új programjának alapelveit. Ez a program alkalmas arra, hogy a kitűzött cél elérhető legyen, alkalmas arra, hogy Magyarország polgári pártjait egyesítse az új demokratikus Magyarország megteremtésére. A zászlóbontó gyűlés azt is elhatározta, hogy

Wilsonhoz táviratot intéz. Az esemény itt kapcsolódik bele a külpolitikába, Wilson és a bolsevizmustól irtózó antant előtt ugyanis csak rokonszenves lehet, ha látja, hogy Magyarország polgári pártjai az igazi demokrácia megteremtésére egyesülnek és hogy ezt az egyesülést az a férfi akarja, aki ma az ország kormányzását kezében tartja.

Az idegen megszállásokra, Magyarország sorsára is döntő fordulatot jelenthet a kolozsvári tiltakozó nagygyűlés. Az antantnak tudomásul kell vennie, hogy nemcsak Erdély magyarjai és székelyei, de románjainak egy része s a szászok is tiltakoznak a gyulafehérvári határozattal indokolt román megszállás ellen.

Most, amikor mindeza tekintetben úgy befelé, mint kifelé erős, szilárdan álló kormányt kell mutatnunk, sajnálkozással emlékeztünk meg a már

bekövetkezett tényleges kormányválságról. Lovászy Márton kultuszminiszter lemondott állásáról s beavatott lap-jelentés szerint a napokban várható Laehne Hugó földművelésügyi- és Friedrich István hadügyi államtitkár lemondása is.

A lemondás okáról biztos értesítés még nincs, de talán közel jár az igazsághoz az a feltevés, hogy a távozó államférfiakat az a rideg visszautasítás keserítette el, amelyben a radikális párt a polgári pártok egyesítésére vonatkozó törekvést visszautasította.

A román megszállás rohamosan halad előre. A hétfőn reggel kiadott hadügyminiszteri jelentés közli, hogy a románok megszállták Tordát és Szamosujvárat. A Désre szombaton bevonuló románokat Mihályi Tivadar volt magyar országgyűlési képviselő virágokkal fogadta.

A román parancsnok és Fényes László kormánybiztos között megindult tárgyalások, amelyek Kolozsvár megszállására vonatkoznak, szakadatlanul folytak egész vasárnapon át. A tárgyalások folyamán volt olyan pillanat, amikor némi reményt lehetett táplálni arra vonatkozólag, hogy Erdély fővárosa elkerüli az idegen imperiumot. A tárgyalások vasárnap késő éjjel eredménytelenül végződtek s erre

hétfőn hajnalban egy tiz tagból álló román járőr vonult be Kolozsvárra. A délután folyamán megérkezett egy nagyobb járőr, a román hadsereg zömének megérkezését keddre várják.

Délien a szerbek, délnyugaton a jugoszlávok előnyomulása napok óta szünetel.

Külföldről nem érkeztek újabb jelentések, amik a béke ügyének előmozdítására vonatkoznak. Sőt egy genfi jelentés arról ad hírt, hogy a békekonferenciát megelőző

a szövetségesek egymás közötti tanácskozásának határidejét február első felére halasztották el. Ez ismét egy hónapi késedelmet jelent és oka nem lehet más, mint amit az Echo de Paris is megállapít, hogy tudniillik a szövetségesek nem látják szívesen Wilson személyes jelenlétét a béketanácskozásokon.

A francia lap szerint az ellentétek Wilson és a szövetséges kormányok között egyre jobban szaporodnak és főleg a megalkotandó népszövetségre vonatkozó álláspontok éleződnek ki.

Kiemelve a többi események közül, végül ideiktatjuk a Nagyvárad megszállására vonatkozó értesítéseket. E szerint a főispáni hivatal telefonon érintkezésbe lépett a Kolozsvárral tartózkodó Fényes László kormánybiztossal, aki úgy nyilatkozott, hogy értesülései és adatai szerint Nagyvárad megszállására semmi körülmények között sem kerül sor.

Megnyugvással közöljük ezt a nyilatkozatot, mely alkalmas arra, hogy a város lakosságának izgalma is csillapítólag hasson, de közelebbünk rámutatni Kolozsvár s más erdélyi városok bekövetkezett megszállására. A nyilatkozat ellenére is minden eddigi tény és jel arra vall, hogy a románok következetesen végre fogják hajtani a buszonhat vármegye megszállására vonatkozó tervüket.

A Károlyi-párt nagygyűlése Wilson elnökhöz.

Budapest, december 23. (Saját tudósítónktól.) A Károlyi-párt nagygyűlése a következő táviratot intézte Wilson elnökhöz:

— Magyarország bizik a népek szövetségében és őszinte lelkesedéssel csatlakozik a Wilson-féle összes békeponthoz, amelyek által a szabadságnak, igazságnak és egyetemes emberszeretetnek a világmegváltó jogrendje érvényesülhet. Ezeket az alapelveket a magyar nép nemcsak elfogadja és becsületesen megtartja, de megköveteli azoktól is, akik a megkötött fegyverszünet dacára is fegyverrel törnek reánk és elharácsolják összes gazdasági és erkölcsi értékeinket. Gyilkolni nemcsak fegyverrel lehet, de az életszükségletek megvonásával is. Bizalommal várunk intézkedést az örök béke és a humanizmus apostolától Wilson elnöktől.

A románok Tordán, Szamosujváron és Désen.

Budapest, dec. 23. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszterium az idegen csapatok mozdulatairól hétfőn reggel a következő jelentést adta ki: A diószegi szakaszon a csehek egy tábori őrsüket elfogták. A román hadsereg részei Tordára és Szamos-

ujvárra bevonultak. A többi területről nincs újabb jelentés.

Budapest, dec. 23. (Saját tudósítónktól.) Szombaton délután ezer főnyi román légió ötven tiszt vezetésével megszállotta Dés városát.

A kolozsvári nemzetgyűlés.

A románok feltartóztatták a különvonatokat. — 50 ezer magyar, székely, szász és román tiltakozott a gyulafehérvári határozat ellen.

Vasárnap délelőtt adta meg a visszhangot Kolozsváron a fegyvertelt 26 magyar vármegye minden fajú és nyelvű lakossága a gyulafehérvári román határozatra. Ez a visszhang sokkal erősebb volt, mint a gyulafehérvári, olyan erős, hogy el kell hallatszania Párisba, ahol a magyarság sorsa fölért és határozni fognak.

A gyűlés méltóságos komolysággal folyt le. — Nem történt semmi rendzavaró incidens, csak az fokozta a túlfeszített keserűséget, hogy a már megszállott területekről a románok nem engedték elutazni a küldöttségeket. Annak idején a magyar népkormány túlzott udvariassággal, mert azt hitte, hogy legalább is hasonló szivességre számíthat a románok részéről is — különvonatokat bocsátott rendelkezésükre. A románok ezt azzal viszonozták, hogy Torda, Nagyenyed, Brassó, Aranyosgyéres, Szilágycsehi, Teke és még számos város és község küldöttségét egyszerűen visszatartották, nem adták utazási engedélyt nekik, sőt a már elindított különvonatokat utközben feltartóztatták. A nemzetgyűlést előkészítő bizottság, több mint 100 ezer küldöttségi tagra számított, mert ennyit jelentettek be a különböző nemzeti tanácsok és testületek, de ennek csak a fele jelenhetett meg a románok intézkedése folytán.

A felvonulás.

Néhány perccel 10 óra előtt kezdődött meg a felvonulás. A posta, vasút, egyesületek, színházak, a polgárság, szakszervezetek és a vidéki küldöttségeket zászlók alatt, színházi, munkás- és katonazenekarokkal zárt rendekben, büszke, az erejükben bizott önérzettel vonultak a Mátyás térre. Magyarok, székelyek, szászok és románok. Hatalmas, sok szenvedés és vér által kemény egységgé olvasztott tömeg volt ez, amely megdöbbentő némasággal jobban kifejezésre juttatta az összetartozás igazságát, mint minden hangos, teatrális hatásokkal felépített akaratnyilvánítás.

A nyugodt rendet csak akkor fenyegette a felborulás veszélye, amikor megtudták, hogy a román gárda megakadályozta a székelyek Kolozsvárra utazását. Szenvedélyes kifakadások röpködtek és csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehetett a felháborodást lecsillapítani. A hangulat egyébként olyan izzó volt, hogy amikor a néphatározatot kihirdették, a tömeg azt követelte, hogy fegyverrel védjük meg az országot a feldarabolástól.

A gyűlés.

A nemzetgyűlés az ípartestület Mátyás-téri palotájában folyt le. Ide vonultak fel a községek, városok és megyék külön megbízottai, akiket Apáthy István erdélyi főkormányzó fogadott dr. Vincze Sándor, Sándor József, Janovich Jenő és Gradpier Emil kormánybiztos társaságában. Megjelent Fényes László, a magyar nemzetörtség kormánybiztosa is.

A nagygyűlést Ujhelyi Ferenc nyitotta meg és elnököskül Apáthy Istvánt, Sándor Józsefet, Kovács Miklóst, Egri Györgyöt, Lencz Gézát, Kecskeméthy Istvánt és Arkossy Vencelnét ajánlotta, amit a gyűlés elfogadott.

Apáthy István főkormánybiztos gyűlé-

nyörű, minden mondatában történelmi fontosságú beszédében rámutatott arra, hogy Magyarország legyőzöttsége nem jelenti azt, mintha az igazság erejével győzték volna le, mert természeti és erkölcsi törvényeken alapuló igazság az, hogy Magyarországot a történelem a várnek sokszoros keveredésével egybe avatta Magyarországot a természet úgy alkotta meg, hogy a benne élő különböző nemzetek egymással olyan életközösségekbe szövődtek, hogy abból egyetlen darabot sem lehet elszakítani anélkül, hogy a többi nemzet jogain a leghézből több sérelem ne essék. És ez a sérelem annál nagyobb, ha kisebbség követeli a többséggel szemben a maga akaratának érvényesülését.

Majd statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a követelt 26 vármegye területén a románság kisebbségben van. Csupán egy jogcímük volna, — ugymond — hogy Romániához csatoljanak bennünket s ez az entente győzeime, amiben pedig Romániának nagyon kevés része van. Itt ma négy millió lélek van velünk, Bánffyhadon, Désen, Nagyenyeden és másutt a vonatokat vissza lehetett tartani, hogy a testek ne jöhessenek Kolozsvárra, de a lelkek itt vannak és tiltakoznak, hogy Magyarországot megcsontítsák, szétdarabolják és velünk együtt tiltakoznak a román testvérek milliói is.

A beszédet többször szakította félbe a percekig tartó éljenzés és amikor Apáthy a románok által visszatartott küldöttségekről beszélt, félelmetes moraj zugott végig a hallgatóság során.

A szocialisták és románok tiltakozása.

Dr. Vincze Sándor a szocialdemokrata párt és a világ proletárjainak tiltakozását jelentette be. Janovich Jenő, Rusz és Srenjár Demján Száva felszólalása után Avramescu beszélt a románok nevében. Kijelentette, hogy a magyarországi románok tiltakoznak az elszakítás ellen, mert az nem hozna számukra mást, mint elnyomást a bojárok részéül. Örülnek a szabadságnak és ezt a szabadságot nem áldozzák fel semmi féle idegen hatalom üres ígéreteiért. Gyulafehérváron egy pár pap és fixális összeült, a népet nem hallgatták meg, úgy hoztak olyan határozatot, amely csak meszárlásra vezethet. De mi kijelentjük, hogy a Kárpátok legmagasabb csúcsa sem elég magas ahhoz, hogy át ne mehessünk Romániába és fel ne világosítsuk a román rabszolgákat. Mi románok meg vagyunk győződve, hogy Magyarország csak akkor lehet boldog, ha annak területe csorbát nem szenved és Erdély mint önálló köztársaság küldi képviselőit az anyaországba.

A határozati javaslat.

Avramescu nagyhatású beszéde után dr. Vincze Sándor a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„Keletmagyarországnak Kolozsvárt összesereglett mindenfajú és vallású népei kijelentik a Wilson-féle elvek szerint gyakorolt önrendelkezési joguk alapján, hogy Magyarországgal egyazon népköztársasági állami közösségben kívánnak élni és követelik minden ittlakó nemzet számára a teljes egyenlőséget, szabadságot és önkormányza-

tot. Kijelenti a nagygyűlés, hogy az erdélyi magyarság és székelység önkormányzati szervének elismeri a Kolozsvárott egyesült erdélyi magyar és székely Nemzeti Tanácsot, illetve annak központi kormányzó tanácsát.”

A gyűlés viharzó lelkesedéssel fogadta el a határozatot.

A biharmegyei küldöttség megérkezése.

Éjtel 12 órakor futott be az állomásra a Kolozsvárról jövő különvonat, amely Biharmegye delegáltjait hozta.

Az állomásról a vármegye házára vonult a tömeg. Elöl a híres tárkányiak deputációja ment, a Himnuszt és a Marseillet énekeltek. Még itt is elhangzott egy pár hatalmas éljenzés a sértelem, egész Magyarországra. Bent a vármegye házában még sokáig ébren maradtak a magyarok, úgy hogy éjfélután egy órákor is kihallatszott a Himnusz a vén falak mögül.

Be akarták zárni a kávéházakat és éttermeket

Vasárnap hajnali fél 5 órakor irták alá a kávécsok, szállodások és étteremtulajdonosok azt a kollektív szerződést, amely leszerelte a pincérek és szállodai alkalmazottak sztrájkját. Hajnali 3 órakor megszakadtak a tárgyalások, a kávécsok visszautasították a pincérek követelését s a szakszervezet már írásban ki is adta a sztrájkparancsot, amikor a kávécsok meggondolták a dolgot, újra összejöttek és meghajoltak a munkások követelése előtt.

A sztrájk azt jelentette volna, hogy Nagyváradon vasárnap reggeltől kezdve nincs reggeli, nincs ebéd utáni fekete és nincs cigányzene, nincs ebéd és vacsora és nincs szoba a szállodákban. De akármilyen rossz is a fekete Váradon, úgy látszik, hogy nemcsak a vendégek ragaszkodnak hozzá, hanem a kávécsok is tisztelik a vendégek élvezetét és nem akarták őket kizárni ebéd után török mintára az utcára.

A bérmozgalom tehát teljes sikerrel járt s jelenleg a munkásszervezetek megnyugtatóra és a veszedelem elhárítására tegnap az összes kávéházak ablakában megjelent egy vörös plakát:

— Itt szervezett munkások dolgoznak!

A kriszkindi, amit a munkások kaptak, a következő:

A pincérekheti bére eddig 40 korona volt és borraival. Ezt most a kollektív szerződés 77 koronára emelte s a borraival is meghagyta. Ezenkívül hetenkint egy szabadnapot kaptak. Ott, ahol a főpincérek a napi „lósung”ból százalékot kaptak (eddig 2 és fél volt) felemelték a részesedést 4 százalékra. A kávéfőzők eddig heti 50 koronát kaptak, ezután 100 korona jár nekik. Felírók 80 korona fizetést huznak hetenkint. Az ételnordó pincérek bére 40 korona és koszt (mindig hetenkint számítva). Csaposok 100 koronát és kosztot kapnak. Ha a főpincér nem százalékos, fizetést huz, 300 koronánál kevesebb fizetése nem lehet, az óvadék csak a napi bevétel kétszeresét teheti ki és nem készpénzben teendő le, hanem takarékpénztári könyv vagy értékpapír formájában.

Kisegítők napidija kávéházban 12 korona, éttermekben 10 korona. Portások fizetése havi 200 korona és a borraivaló, szobapincéreké 300 korona. A három napos felmondási időt léptették életbe és megszüntették a bizalmiférendszert, aki a gazda, vendég és a pincér közti differenciákat elsőfokon hivatott elintézni.

Legyen rumos tea!

Ezek a terhek a kávéosok nyakába zúdultak, akik nem is akarják áthárítani a közönségre, hanem egy súlyos körülményre hívják fel a hatóság figyelmét. Utban van a kávéházi árak maximálása. Tejet eddig is csak úgy tudtak szerezni, hogy kiküldték érte vidékre. Legközelebb már ezt sem tehetik, mert nincs kit kiküldeni és nincs is tej.

A szesztilalom pedig öli az üzletet. Nem is a felfüggesztést kérik, hanem csak azt, hogy a tejszűrésre, a fázó polgárokra való tekintettel, engedjék meg nekik a rumos tea kiszolgáltatását. A rum — saját vállomásuk szerint — úgy sem alkohol.

Teljes uniót a görögökkel.

Egyesüljön a magyar görögség a latin ritussal.

Az a veszély, mely Magyarország területi integritásának megbontásával fenyeget, de egyébként is a nemzetiségeknek a wilsoni elveken nyugvó önrendelkezési joga, mely lehetővé teszi a hajdudorogi gör. kath. szert. egyházmegye javarészt képező románok és ruthénségnek a régi egyházmegyékhez való visszacsatlakozást, — súlyos probléma elé állítja a dorogi dívecezt, melynek megmaradó szinmagyar közepé gyenge ahhoz, hogy önálló püspökséget képezhessen. Sőt az alföldi magyarság görög szertartása egyenesen alapul szolgálhat a románoknak, hogy aspirációját ezen szinmagyar vidékekre is kiterjessze. Még inkább veszélyeztetve van azon görög testvéreinknek magyarsága, kik a román imperium alá kerülő vidéken élnek.

A vallás ugyanis egy, sőt a naptár sem képez már különbséget a róm. kath. egyház és a magyarok gör. katolikusság között. Ezenfelül a közeljövő még egyéb diszciplínás külön ségnek áthidalásával is kecsegtet.

Remélhető, sőt bizony feltesszük g. kat. magyar testvéreinkről, hogy magyarságukhoz erősebben akarnak és fognak ragaszkodni, mint a rituskülönbséghez, mely egyébként is csak az erők szétforgácsolására és a katolikus együttérzés megbontására szolgál.

Ezért a leghelyesebb megoldásnak kellene tartanunk a tömeges ritusváltást, vagyis azt, ha a görög katolikus magyarság egyértelműleg elfogadná a róm. kath. egyház ritusát, ami úgy hazafias, mint szociális téren nagy áldás volna a gör. kath. magyar népre, mely a szociális missziótársulat s egyéb katolikus segélyintézmények áldását is megnyerné ezen egyesüléssel.

Egy aradi.

A borbélysegédek szégyellik a borraivalót.

Hétfő reggel óta sztrájkolnak.

Az öntudatos murkások legújabb mozgalma élesen megítélte azt a rendszert, amely a munkást cselédnek tartja és lépten-nyomon megalázza a borraivaló odavetésével. Az uri tempó szerint eddig az volt a divat, hogy a borbélysegéd kezébe odacsusztatta a vendég a két hatást, vagy még kevesebbet. Szállodákban egész egzisztenciák épültek ezen a rendszeren s a nagy hotelek ura és királya a hőszerű portás borraivaló szerint kapta le aranyujtásos sapháját a vendég előtt.

Ezt a burzsoa hibát a szervezett munkások már most ki akarják dobni az életből s elsőként a borbélysegédek jelentkeztek.

Egy segédnek eddig havi 200 korona fizetése volt és a borraivaló. A mesterekkel szemben a szervezet tegnap azt a követelést terjesztette elő, hogy egy segéd ezután havi 900 koronát kapjon és maradjon el végleg a borraivaló. A segédek eddig is pirulva tüntettek ezt a szégyenletes rendszert, most azonban elérkezettnek látják az időt arra, hogy kiméltelül megöljék.

A mesterek elvben ugyan nem ellenzik a dolgot, de a valóságban szinte kivihetetlennek tartják. A 900 koronás segédi fizetés mellett ugyanis egy borraivalás 5 koronába kerülne. Ez úgy meg riasztaná a vendégeket, hogy mind zsifettet vennének, csak itt ott tartana ki udvari borbélyja mellett egy-két ós hű gavallér.

Egész nap tárgyaltak a segédekkel, akik hajthatatlanok maradtak s így történt, hogy tegnap óta csak a mesterek és inasok dol-

goznak Nagyváradon. Mivel szerintük a követelés egyenesen egzisztenciájukat támadja meg, szintén hajthatatlanok. A borraivalót ők nem tartják megalázkodásnak s a régi és az új világ felfogásának összeütközéséből eddig nem lehet előre látni, hogy ki kerül ki győztesen.

Ujabb egymilliót kér a Nemzeti Tanács.

A Nemzeti Tanács pénzügyi szakbizottsága tegnap délután 4 órakor tartotta ülését dr. Baróthy Pál elnöklété alatt. Dr. Friedländer Sándor főispáni titkár bejelentette, hogy a forradalom első napjaiban összegyűlt pénz elfogyott és a Nemzeti Tanács tervbe vette egy újabb milliós alap létesítését, melyet a Panszíroda Népjóléti osztályának fejlesztésére, a karhatalmi polgárőrség és propaganda célokra fordítana.

A forradalom talán sehol sem zajlott le olyan rendben és nyugodtan, mint Nagyváradon, amit elsősorban is annak lehet tudni, hogy a rend fenntartására alakított karhatalmi intézményeket a rendelkezésre bocsátott pénzzel fenn lehetett tartani és fejlesztésére is meg volt a szükséges anyagi eszköz. Most újabb pénzre van szüksége a Nemzeti Tanácsnak, hogy a végső kibontakozásig semmi veszély ne fenyegetse sem a forradalom vívmányait, sem pedig a köz- és vagyonbiztonságot.

Nagyvárad polgársága, a nagyvállalatok és bankok ismét kell, hogy adjanak, így kívánja ezt Magyarország jövője és saját érdekünk.

A Károlyi-párt nagygyűlése.

Károlyi miniszterelnök beszéde.

Budapest, december 23. (Saját tudósítónktól.) Impozáns gyűlés keretében ismertette vasárnap Károlyi Mihály miniszterelnök a párt programját. Már jóval a gyűlés megnyitása előtt zsufolásig megtelt s Vigadó hatalmas helyisége hallgatósággal, amelynek sorai között több vidéki küldöttség is helyet foglalt. A kormány tagjai közül Nagy Vince, Nagy Ferenc és Szende Pál miniszterek, az államtitkárok közül Laehne Hugó, Friedrich István, Vass János jelentek meg. Ott volt Balla Aladár zágrábi követ s a kisgazdapárt részéről Szabó István volt képviselő. Mikor a miniszterelnök a terembe lépett, percekig tartó ünneplés, viharos éljenzés fogadta.

A gyűlést Hock János nyitotta meg, aki megnyitó beszédében kifejtette, hogy a függetlenségi párt, mint eddig, ezután is a wilsoni program és a pacifista elvek alapján áll. A pártokat együttes murkára hívta fel.

Általános érdeklődést kelteve, minden

részről megnyilvánult ünneplés közben ezután Károlyi Mihály miniszterelnök állott szólásra és a következő beszédet mondta.

— Bennünket egy forradalom juttatott helyünkhöz, a magyar nép forradalma, a magyar nép felháborodása. Forradalmi kormány vagyunk s ezért kötelességeink, melyeket teljesíteni kell, össze vannak forrva ezzel a forradalommal, ezzel az eszmével állunk, vagy bukunk. Belátta a magyar nép mennyire félrevezették, belátta, hogy sem a német szövetség, sem a monarchia, sem a hadsereg nem felel meg a magyar érdekeknek.

Rámutatott, hogy az ántántot a háború folyamán egyik kudarc a másik után érte, de csak addig, míg felszínre nem vetette a pacifizmus gondolatát. Erre megmozdult az egész világ. Amerika átszállította katonáit, hogy diadalra juttassa a pacifizmus eszméit és megbuktassa a milita-

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazatértem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kasszát, fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

rizmust. A legnagyobb nehézség, hogy a kormány nem tud kormányozni, mert mi-helyt kinyújtja cselekvő karját, száz más kar tartja vissza a munkától. Súlyos feltételek alatt kötöttük meg Belgrádban a fegyverszüneti szerződést, mégis biztosítottunk benne kettőt: az egyik az, hogy a békekonferencia előtt nem teremtenek fait accompli-t, a másik, hogy a közigazgatás az egész ország területén a magyar kormány kezében maradjon. A fegyverszüneti szerződés azonban nem tartották meg.

— Két világnézet áll egymással szemben: az egyik a dolgozó polgárságé és a dolgozó proletánságé, a másik azoké, akik fenn akarják tartani a régi rendet. Az utóbbiak ma még nem mernek szervezkedni, de várják az alkalmat, hogy a hatalmat kezükbe ragadhassák.

— A párt programjának egyik pontja, hogy a mai rideg kapitalista rendszert fenntartani nem lehet.

— Én a tulajdonjog elvét csak a modern kor követelményeinek megfelelően fogadom el. A földbirtok reformnál azonban biztosítani kell, hogy a termelés ne csökkenjen, sőt fokozódjék. Ahol a földművesnek szüksége van földre, ahol földéhség van,

ahol nem folytatnak intenzív gazdálkodást, meg kell csinálni a parcellázást.

Ami a választásokat illeti, a kormány mindent elkövet, hogy az ország közvéleménye mielőbb megnyilatkozzék.

— Azt tartom, hogy ily sorsdöntő pillanatokban egyedül a nemzet közvéleménye határozhat arról, hogy ki van hivatva az ország vezetésére.

Ezután a hadseregről szólt:

— Oly hadsereget akarunk — mondotta — mely biztosítja a forradalom vívmányait s garantálja, hogy a régi rendszer többé fel nem támad.

Vatódni néphadsereget akarunk, melyben fegyelem uralkodik.

Parcekig ünnepezték Károlyit, azután Szabó István (nagyatádi) mondott beszédet. Szende Pál pénzügyminiszter lelkes beszédében a radikális-párt nevében üdvözölte a függetlenségi-pártot és vezérét. Pataki Dénes baranyai kiskirtokos és Buza Barna miniszter felszólalása után elfogadták Lukács János indítványát hatalmas polgári párt alakítására nézve. Hock János záróbeszédében bejelentette, hogy a Károlyi által vázolt programot részleteikben kidolgozva kinyomtatják és elterjesztik az országban. A népgyűlés elhatározta, hogy Wilsonhoz táviratot intéz.

HIREK

* **Elmarad az éjféle mise.** Az egyházmegyei hatóság a villanyáram kimerésére és a nagyszámu betegségre való tekintettel úgy rendelkezett, hogy ez idén a város területén az éjféle mise elmaradjon, a hívek különben sem kötelesek az éjféle mise hallgatására.

* **A Vörös Kereszt jövő feladatai.** A Vörös Kereszt nagyváradi fiókjának választmánya ülést tartott dr. Fráter Imre ügyvezető alelnök elnöklété alatt. Az ülésen első sorban is afelett tanácskoztak, hogy a háboru véget érven, minő feladatok várnak a Vörös Kereszt együletre s különösen hogy az egyesület által a nagyváradi vasútállomáson fentartott nyugvó kórházat fentartsák e továbbra is, mert sebesültek és katonák már nem jönnek. Tekintettel arra, hogy a karácsonyi ünnepek alkalmából még jönnek hazatérő katonák, elhatározták, hogy csak karácsony után zárják be és osztályják fel a nyugvó-állomást. — Az egyület jövőben főgondot fordít a rokkaniak házána k létesítésére és az ápolónői tanfolyamok rendezésére. — Elhatározták, hogy a Hlatky-féle alapítvány kamatait a főápolónő részére adják ki, elismerésül a háboru alatt teljesített buzgó fáradozásáért. Még apróbb belső ügyeket intéztek el.

* **Uj doktorok.** A kolozsvári tudományegyetemen 21-én dr. Schweiger Lászlót és Hajnal Izsót summa cum lauda a jogtudományok doktorává avatták. A jogtudományi doktorátust sikerrel tették még le Keszthelyi Zoltán és Zoltán Jenő hirlapíró.

* **Panasz a társadalom ellen.** A tartalékos tiszték és szellemi munkások tegnapi bizottsági ülésén elkeseredett hangok emelkedtek a hatóságok közönye és a társadalom ellen. Az egyesület azon fáradozik, hogy kenyérhez juttassa a leszerelt katonákat, hogy fát, élelmet, lakást szerezzon nekik és mindenütt érzéketlen emberekkel találkozik. Egy győztes háboru hőseit bizonyára másképpen fogadták volna itthon. Most mindenki elfelejtette Gorlicét, Doberdót, a Kárpátokat és a zsiros üzleteket. A számlátrán is pompásan ugrottak fölfelé az itthon maradt urak a fokokon. A keserűségek mély és érzékeny hangokat ütöttek meg a volt tiszték lelkeiben, akik egy időben a haza és a világ csodálatát és minden szimpátiáját bírták. Elhatározták, hogy még egy elkeseredett rohamra indulnak az itthoni front ellen. Az ülésen dr. Várady Ödön elnökölt, Naponta dr. Váli Péter irodájában (Nagy Sándor-utca) tartanak permanens szolgálatot a panaszok és kérelmek felvitelére.

* **A hadianyagértékesítő bizottság ülése.** A hadianyagértékesítő bizottság tegnap délután dr. Ágoston Péter kormánybiztos elnöklété alatt ülést tartott, amelyen Kőszeghy József főmérnök és Dutkay Béla őrnagy vettek részt. Kőszeghy József főmérnök bejelentette, hogy az irányármegállapító bizottság az árak megállapításával még nem készült el. Az anyagelosztás mértékéről elvi kijelentéseket tettek és elhatározták, hogy holnap, szerdán d. u. 5 órakor a bizottság ismét összeül.

Lemondott a megyei Nemzeti Tanács elnöke.

A vármegyei magyar Nemzeti Tanács kebelében váratlan személyi válság vetődött tegnap felszínre. Dr. Kovács Miklós elnök közölte a Nemzeti Tanács szűkebb végrehajtó bizottságával s a kormánybiztos főispánnal, hogy eddig viselt tiszteről lemond.

Kovács Miklós vasárnap éjjel érkezett haza a kolozsvári nemzetgyűlésről, az ő vezérése alatt jelent meg Biharvármegye tiltakozó magyarsága. Már a vasutnál tüntető ünnepléssel fogadták a bihariakat s a nemzetgyűlés egyik alelnökévé Kovács Miklóst választották. Az ő érdeme, hogy a bihariak imponáns küldöttséggel jelentek meg a nagy demonstráción s két hónapi itteni működését is szimpatia kísérte. A jelenlegi kiélezett helyzetben igen nehéz megtalálni a békés harmonia hangját Nagyváradon, ahol a leggyötrőbb kétségek közt él az egész golvárság.

Kétségtelen, hogy Biharvármegye magyarságának joga volt és van tiltakozni a román megszállás és bekebelezés ellen. Hogy Nagyvárad polgársága érthetetlen közönnyel távol tartotta magát a demonstrációtól, azt följegyezzük ide, mint siralmas temetését a polgári önrzethek. Nagyvárad-

ról senki sem volt Kolozsváron! A szociáldemokraták hangján, amely itt helyben hangzott el a bojáruralom ellen, egyetlen szó sem emelkedett Nagyváradon a román imperium ellen.

Nem tesszük fel, de itt kísért a tollunk alatt az a gondolat, hogy a Nemzeti Tanács elnökének távozása összefügg a kolozsvári tüntetéssel. Maga Kovács Miklós a lemondást a következőkben indokolta meg:

— Kimerültem. Két hónapi szakadatlan és megfeszített munka után pihenésre van szükségem. Én megtettem a magamét, fölállítottuk az új politikai szerveket, most már minden meg magától. Csak adminisztrálni kell ezután.

Nem értünk egyet Kovács Miklóssal. Bárki jön utána, akár erősebb kezű ember, akár más felfogású politikus, sokkal nagyobb és súlyosabb helyzetekkel fogja szembeállítani magát, mint eddig.

A jövő hétfőn tart gyűlést a biharvármegyei Nemzeti Tanács, akkor valószínűleg megejtik az elnökválasztást is. Tegnap lett volna a gyűlés, amelynek egyetlen tárgya a kolozsvári határozat bejelentése lett volna. Váratlanul elmaradt.

A béke halogatása.

Budapest, december 23. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik, hogy a szövetségesek egymás közötti konferenciáját, amelyet január első felében akartak megtartani, ismét elhalasztották s az eddigi tervek szerint február első felére tervezik. A halasztás okául az Echo de Paris azokat az ellentéteket hozza fel, amelyek Wilsont az ántánttól elválasztják s amiért a szövetséges kormányok minden törekvése most odairányul, hogy a tanácskozásokat kitolják arra az időre, amikor Wilson már visszautazott Amerikába. Az ellentétek főleg a népszövetségre vonatkozó alapelvekre nézve éleződtek ki.

* **Karácsonyfa ünnepély a Kath. Legényegyletben.** Ma d. u. 6 órakor a Kath. Legényegylet tagjai számára karácsonyfa-ünnepélyt rendez az egylet vezetősége ének és zeneszámokkal egybekötve.

* **Kézügyességi kézikönyv.** Ardos Frigyes, a nagyváradai főreáliskola derék tanára már évek óta nagy és buzgó tevékenységet fejt ki, hogy különösen a fiataloknál a kézügyességet fejlessze és a kézügyességi munkálatokat megkedveltesse. Százakra vagy azok számára, akik az ő útmutatása és vezetése alatt igen szép eredményt értek el. Az érdemes tanár igen használható és gyakorlati kézi könyvet is írt „Kézügyességi munkálatok vezérfonalai” címen, amelyet most béke árban bocsát a közönség rendelkezésére. Kapható a szerzőnél: Jókai-utca 11. sz. alatt és minden helybeli könyvkereskedésben. Karácsonyi és újévi ajándéknak igen alkalmas.

* **A miniszter a természetre apellál.** Olyan nagy a szénhiány, hogy már a cseppfolyós ammóniák előállítását is veszedelem fenyegeti. Ha pedig nincs ammóniák, nincs nyáron műjég. A miniszter ráirt a törvényhatóságokra, hogy igyekezzenek jeget rekvirálni a folyók és tavak hátáról, mert máskülönben nem lesz jég a kórházakban sem. A törvényhatóságok tudomásul vették a miniszter hideg utasításait, kérdés azonban, hogy a természet akceptálja-e?

* **Visszaélések a gyógyszerekkel.** Dr. Frank Ödön miniszteri tanácsos, országos közegészségügyi felügyelő körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, amely szerint a gyógyszer szükség folytán egyes lelkiismeretlen üzerek hamisított és értéktelen gyógyszereket hoznak forgalomba. A sennalevelek helyett Palthe-Senna név alatt teljesen értéktelen leveleket adnak el s más gyógyszereket is hamisítanak. Ezen gyógyszerek ártalmasak már csak azért is, mert minosen a várt hatásuk és így a gyógyulást késleltetik. Felhívja a törvényhatóságokat, hogy szigorúan utasítsák a gyógyszerárak tulajdonosait, hogy csak megbízható gyógyszerárkereskedőktől vásároljanak gyógyárukat s a vásárolt gyógyszereket szigorúan vizsgálják meg. Figyelmeztessék továbbá a gyógyszerészeket, hogy arra nem jogosultak, hogy az orvos által rendelt gyógyszert, ha abból készletük nincs, a saját elhatározásukból önkényesen más gyógyszerrel helyettesítsék.

* **Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligájának** helyi intéző bizottsága ezúton kéri mindazokat, akiknél aláírási ívek vannak, hogy azokat tekintet nélkül arra, hogy tele vannak-e vagy sem, f. hó 25. én déli 12 óráig a városi kávéházban beszállíttatni sziveskedjenek. Az intéző-bizottság.

* **Karácsonyi-ünnepély.** A biharmegyei és nagyváradai egylet Erzsébet-leányárva-házában a mai napon délután 3 órakor karácsonyi ünnepélyt tartunk, melyre az egylet tagjait s a város közönségét tisztelettel meghívjuk. Az elnökség.

* **Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad város községi iskolaszéke a városház bizottsági termében f. hó 27. én, péntek délután 4 órakor tanítóválasztó és azt követő rendes gyűlést tart.

* **Karácsonyi színi előadás a Kath. Legényegyletben.** Az ifjuság nagyban készült karácsony második napján tartandó előadás sikeréhez. A meghívókat szétszűrdte a rendezőség. A kik igényt tartanak meghívóra, forduljanak az egylet gondnokához, Teleky utca 13.

* **Megszüntették a vasuton a podgyász-vizsgálatot.** A közlekedési miniszter körrendeletben értesíti Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságait, hogy a vasutakon a podgyászvizsgálatot megszüntette. A podgyászvizsgálat csak a fővárosban és az ország szélső állomásain marad továbbra is érvényben.

* **Rumot oszt ki a közalkalmazottak beszerzési csoportja.** A Biharvármegyei és Nagyváradai Közalkalmazottak Beszerzési Csoportja értesíti tagjait, hogy a pénzügyminiszterium által a tagok között szétosztásra kiutalt 60 fozos rum megérkezett, a kiosztás folyó hó 27-én veszi kezdetét és ezen a napon s ettől kezdve az üzleti napon a tagsági igazolvány és vegyes jegy bemutatása mellett literenként 16 koronás ténymény ellenében fejenként 7 deciliter számítva, az első napon 1-300 ig ellátott sorozásnak, a következő napon 300-600. sz. tagsági igazolvánnyal bíró és így folytatólag naponta további 300 tag nyerend kielégítést. Az elkészettek az utolsó napon fognak kiadást kapni. Továbbá a csoport tudomására hozza a közönségnek, hogy a fővármihatalnál folyó hó 27-étől a délelőtti órákban korlátlan mennyiségben máterházánként 40 koronás árban káposztát fog kiadásítani.

* **Akadémia jellegű felső kereskedelmi tanfolyam.** A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara, mint már említtük, különös tekintettel a harctérről harajított ifjuságra, akadémia jellegű felső kereskedelmi tanfolyamot rendez, amelyre értekezési bizonyítvánnyal bíró egyének jelentkezhetnek. A tanfolyam nyolc hónapra terjed s tárgyai a felső kereskedelmi oktatás körét öleli fel. Felvételre jelentkezni lehet a kereskedelmi és iparkamara titkárnál a hivatalos órák alatt.

* **A leszerelt altisztek országos szabadszervezetének nagyváradai szabadszervezete** vasárnap délután Welfner Kálmán elnöke alatt kimondotta megalakulását. Mornstein József főzsermester, a budapesti országos szervezet titkára óriási hatás mellett a szervezkedés célját, annak szükségességét és jogosságát s hogy a kormány a szabadszervezetet elismerve, azzal a segélyezés módjára tárgyal és hogy segélyben csak azok az altisztek részesülnek, akik a szervezet tagjai. Élénk szenzációt keltett az a kijelentése, hogy a nemrég megbukott katonapárt őt, mint a szervezet titkárát s rajta keresztül az altiszteket óriási Judáspénzzel akarta megvesztegetni és az altiszti szabadszervezet rendíthetetlen köztársasági hűségben lett hajótörött és bukott meg s katonai diktatura. A nagyváradai szabadszervezet titkára az Ujvári kávéházban minden hétköznap délután 4-6 ig található, nem östermetéssel foglalkozó munkás, kereskedő, iparos, tisztviselő állásu nem altisztek is felvétetnek tagul.

* **Bimbóhullás.** Tegnap délután temették *Danisólszky* Magdolnát, a rokonok részvételével. Az alig 7 hónapos kis leányka koporsóját elborították virággal a család rokonai és tisztelői.

* **Cégvezetők kinevezése.** Az Egyesült Bank és Takarékpénztár r. t. folyó hó 23-án tartott igazgatósági ülésében Aczél Károly és Hollós Mihály régi érdemes fő-tisztviselőket cégvezetőknek kinevezte.

* **Bizományosok és ügynökök figyelmébe.** Felkerjük a helybeli kereskedelmi bizományosokat és ügynököket, hogy kedden délután 5 órakor a Kereskedelmi Csarnok emeleti tanács termében tartandó fontos értekezleten saját érdekeikben megjeleni sziveskedjenek. Meghívókat kibocsátja a propaganda bizottság.

* **Temetések.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután *Bancsik Sándor* biharmegyei árvaszéki irodatiszt temetése. A temetésen nagy számmal jelentek meg a vármegye tisztihara Gyöngyössy István főügyésszel az élén, a vármegye tisztihara és kezelőszemélyzete díszes koszorút helyezett az elhunyt koporsójára. A temetést Csernák ref. lelkész végezte, ki nagyon szép beszédet mondott az elhunyt felett. A temetés végeztével a koszorúkkal borított díszes koporsót feltették a négyes fogatú üvegdisz halottas kocsira és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra az elhunytat.

Gábor Györgyné nagyváradai tekintélyes polgár nejeének temetése vasárnap délelőtt ment végbe nagy részvét mellett. A beszentelés után az elhunytat négyes fogatú üvegdiszhalottas kocsi az őssi temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Szűcs Józsefet 35 éves korában szintén vasárnap délután temették el nagy részvét mellett. A temetési szertartást dr. *Lesztván* Endre plébános végezte. A beszentelés után az elhunytat négyes fogatú díszhalottas kocsi az őssi temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra. — Mindhárom temetést *Veiszlovits Adolf* és fia első nagyváradai temetkezési vállalata a legnagyobb pontossággal rendezte.

* **Bányamunkások és napszamosok figyelmébe.** A munkaügyi miniszteri biztos 1-1918. M. B. számú rendelete alapján felhívom a szénbányák, a vasművek összes munkásait, hogy annál a szénbányánál, illetőleg vasműnél, ahol utoljára voltak alkalmazásban, ha pedig ez nem volna lehetséges, bármely más szénbányánál, illetőleg vasműnél munkába lépés végett azonnal jelentkezzenek.

Felhívom az összes munkanélkül álló napszamos munkásokat, kivéve azokat, akik az 1896., 1897., 1898., 1899. és 1900. években születtek, hogy munkába való elkövetésük végett a Hatósági Munkaközvetítő Hivatalnál (Körös-utca 12. Telefon 1680), vagy ennek vidéki kirendeltségénél azonnal jelentkezzenek.

Fenti számú rendelet alapján olyan munkások, akik utoljára szénbányánál, vagy vasműnél voltak alkalmazásban, továbbá napszamosok, ezenkívül gépmunkások, akik egy évi gyakorlatot felmutatni nem képesek, állami munkanélküli segélyben nem részesíthetők. Nagyvárad, 1918. december 21. Dr. *Csele*, főnök.

* **Petroleum kiosztás.** Tudatom a város közönségével, hogy a december havi petroleum kiosztása a mai napon megkezdődik. E hónapban is csak a barna és csikos petroleumjegyek december havi szelvényei ellenében adnak ki. A petroleum lilá színű jegyre, tehát azok számára, akik vilamos világítással bírnak, kereskedők nem adhatnak ki petroleumot. — Minden család a barna, avagy csikos petroleumjegy szelvénye ellenében egy egész liter petroleumot kap. Nyomatékosan figyelmeztetem a közönséget, hogy a kereskedők még nem kapták meg valamennyien a petroleumot, tehát ma lehetőleg csak azok menjenek petroleumért, akiknek a karácsony ünnepe miatt feltétlenül szükségük van ma petroleumra. A lakosság többi része csak a karácsonyi ünnepek után váltsa ki petroleumát, melyet kivétel nélkül, minden igényjogosult meg fog kapni. A kereskedőket kötelezem arra, hogy hétfőn december 30-án jelentsék be, hogy mennyi petroleumot adtak el és mekkora készlet van birtokukban. Figyelmeztetem az összes kereskedőket, hogy amíg rendes petroleumjegyre nem kaptak meg mindenki petroleumát, tehát december 31-ig az irrott (puha) petroleum utalványok nem érvényesek, tehát ilyen utalványokra petroleum nem adható ki. Nagyvárad, 1918. december 23-án *Lukács Ödön* polgármesterhelyettes.

A kultuszminiszter távoztása.

Budapest, december 23. (Saját tudósítónktól.) Lovászy Márton kultuszminiszter még a szombat esti minisztertanács előtt felajánlotta lemondását Károlyi Mihály miniszterelnöknek, aki arra kérte őt, hogy a lemondás benyújtását halassza el hétfőig. Ma délután fél kettőkor Lovászy megjelent Károlyi miniszterelnöknel és benyújtotta lemondását. A lemondásról a hétfői minisztertanács fog dönteni.

A lemondás értesülésünk szerint külpolitikai természetűek. Lovászy Márton a Magyarország munkatársa előtt kijelentette, hogy lemondásának okáról e pillanatban semmiféle nyilatkozatot nem tehet, de elhatározása megmáshatatlant.

A 8 Órai Ujság szerint Lovászy lemondásának oka az, hogy a minisztert nagyon elkésztette az a visszatartás, amelyekkel a pártok egyesítésére való törekvést a radikális párt,

főleg annak vezére Jászi Oszkár miniszter részesítette. A lemondás alig néhány Károlyi párti politikus tetszésével találkozott, beszélnek Nagy Vince belügyminiszter lemondásáról is, de legnagyobb valószínűségnek Laehne Hugó földmívelésügyi és Friedrich István hadügyi államtitkár lemondását tartják.

Kolozsvár megszállása.

Budapest, december 23. (Saját tudósítónktól.) Kolozsvárról jelentik: Ma hajnalban egy tíz tagból álló román járőr bevonult Kolozsvárra. A parancsnok a román gárda parancsnokánál jelentkezett. Délután egy nagyobb járőr megérkezését várják, a román hadsereg zöme a keddi nap folyamán fog bevonulni.

Ma délután Holler polgármester Apahidára utazott, ahol találkozik Neculcea tábornokkal, akivel megbeszéli a megszállás részleteit.

* **Hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák figyelmebe.** Minán a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák egyszeri (karácsonyi) segélyéhez az igazolások ugy az idő rövidsége, mint az igényjogosultak fegyelmezetlen magaviselete miatt a kitűzött időben eszközölhető nem volt, az igazolások f. hó 23-án és 24-én, hétfőn és kedden d. e. 9-12 óráig folytatólag fogak megtörténni.

Felhívom ezért minden hadirokkantát és hadiözvegyet, akik a fizetési igazolványukat még át nem vették, hogy annak átvétele végett fenti időben a már jelzett okmányokkal annál is inkább jelerkezzenek a Rokkantsági Tanács hivatalos helyiségében (Vár, Altiszti ékezte) mert a fizetés csakis ezen igazolványokra fog megtörténni. Rokkantsági Tanács.

* **Engedély állatbőrök kicserzésére.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a Magyar Népköztársaság Kereskedelemügyi miniszter bőr és textilügyi meghatalmazottjának 101.462/1918. számú rendelete alapján közli, hogy azon mezőgazdák és állattulajdonosok, akik saját szükségletükre vágott, elhullott vagy kényszervágott állataik bőrének kicserzését a helybeli tímárok útján akarják gyakorolni az engedély megadása céljából Nagyvárad város polgármesteréhez forduljanak. Tímárpárosokat figyelmezteti a hatóság, hogy engedély nélküli állati bőrokat kicserzésre el ne fogadjanak. Nagyvárad, 1918 november 14. Rendőrfőkapitányság.

* **Rokkantsági tart. és népf. tiszték és önkéntesek szervezkedése.** Felkérjük a rokkantsági tart. és népf. tiszték és önkénteseket, hogy érdekeik megbeszélése végett szerdán, f. hó 25-én d. u. 5 órakor az Emke kávéház külön helyiségében okvetlenül jelenjenek meg. Az egybehívók nevében: dr. Bige Géza és dr. Kovács Andor.

* **A polgárőrség köréből.** Felkérem a váraljai kerülethez tartozó polgárőr urakat, hogy ma, 24-én d. u. 6 órakor a parancsnoksági épületben (katonai élelmezési raktár, Baross u. 2.) teljes számban jelenjenek meg az újjászervezett polgárőrségről való fontos tudnivalók megértése, a végleges megváltoztatott s a lehető legkönyvebb s egyszerűsített szolgálati beosztásra vonatkozó tudnivalók végett. **Parancsnokság.**

A kaszárnya-utcai különítmény 13 utcájából felkérjük mindazokat, akik eddig fegyveres polgárőri szolgálatot teljesítettek, vagy a jövőben ilyen szolgálatra vállalkoznak, szí-

veskedjenek ünnep másodnapján d. u. 4 órakor az órszobában valamennyien megjelenni. **A parancsnokság.**

* **A Gyáriparosok Országos Szövetségének nagyváradai fiókjá vasárnap d. e. 11 órakor dr. Moskovits József elnöklése mellett ülést tartott.** Az ülés Rumler Károly polgármesternek a gyáripari vállalkozásokhoz intézett s a vasárnapi lapokban közölt ama felvilágosításával foglalkozott, amelyben a tanács kifejté az üzemek fokozásának a szén-nyersanyaghiány, valamint a megbérelt vasúti forgalomban rejülő komoly akadályait s kéri, hogy hívja össze a gyáriparosokat, a városi tanácsot, a munkástanácsot és a kereskedelmi és iparkamarát együttes értekezletre, hogy azon esetleg helyszíni szemlék útján a kérdést teljesen tisztázzák.

* **A Nagyváradai Katholikus Legényegylet színelőadást rendez az iparos ösztöndíj alap javára 1918 december 26-án.** Színe kerül: „Az Igazság felé”. Társadalmi színjáték 3 felvonásban. Írta: Erdősi Károly. Személyek: Balázs, lakatos mester Bartos Géza, Rózsika, leánya Erdélyi Erzsike, Géza, nevelt fia Korbita Pál, Varju, szatócs Bartus László, Gábor, Vendel János, segédek Major József, Csurilla Ferenc, Pardavi Alajos, Horcsmáros Ertesz Lajos, István Fieisz József. Idő: Jelenkor. — Történelk a fővárosban. Szünetek alatt zeneszámok lesznek. Kezdeté d. u. 4 órakor. — Helyárak: Számozott hely 3 kor. Üllőhely 2 kor. Allóhely 1 kor. A tiszta jövedelem 50 százaléka az „iparos ösztöndíj alap” javára fordítatik. — Színelőadás ára 20 fillér, Felülfizetéseket tekintettel a fenti nemes célra, köszönettel fogadjunk és hírlapilag nyugtázzunk.

* **Propaganda-tanfolyam.** A nagyváradai propaganda iroda és a Darwin-kör által rendezendő propaganda tanfolyamot a hó 27-én délelőtt 11 órakor nyitja meg Ágoston Péter főispán, kormánybiztos a város háza nagytermében. A tanfolyam négy napon át tart. Az előadások délelőtt 9-től fél 11-ig és 11-től fél 1-ig lesznek a város háza a következő sorrendben. 1. Hogy élünk a háboru előtt? 2. A háboru okai. 3. Hogyan folytatunk és fejeztük be a háborut. 4. Hogyan akarjuk az országot átalakítani? 5. Régi magyar forradalmak és az új népköztársasági szellem. 6. A nemzetiségi kérdés és az önrendelkezési jog. 7. A világ béke.

A tanfolyam hallgatása ingyenes, de be kell rá iratkozni a városi főispáni hivatalban kitett íven. Városháza l. e. 22.

* A népszövetségi mozi karácsonya.

A Kath. Népszövetség karácsony első napján nem tart mozielőadást. A legnagyobb ünnep első napját mindenki otthon, családjá körében szokta tölteni s ez indította a vezetőséget arra, hogy csak karácsony másodnapján tartson előadást. Ezen a napon, 26-án, csütörtökön a „Hieroglifák titka” című filmdráma kerül bemutatásra. Egy angol tudós végez kutatást Egyiptom földjén. Ott egy teljesen ép mumiát talál, mellette egy irattekercs tele hieroglifákkal. Az irást otthon kibetűzi s nagy örömele olvassa a leírást, hogyan lehet a több évezredes mumiát életre kelteni. Ez csakugyan sikerül, a mumiá élni kezd. Folytatni akarja 5000 év előtt üzött foglalkozását, a vegyészetet, a tudós laboratóriumáról azt hiszi, hogy az ő vegyészeti helye Közben szerelemre gyulad a tudós lánya iránt. Ez okozza vesztét, kitér belőle az öserő, mindent porrá zuz maga körül, míg végre az életelixir fogyni kezd s a mumiá ismét azzá lesz, ami 5000 évig volt: mumiá. Ezt a történetet tárja elő a szenzációs mozifilm. A felvételek a legbravurosabb képeket nyújtják a közönségnek, az egész drámát méltán lehet a filmtéchnika csodájának nevezni. Az előadások kezdete délután 4 és 6 órakor. Helyárak a rendesek.

* **Elveszett 2 drb. összehajtható kasszavulcus és 4 drb. belső tresor kulcs barna bőrtárcában.** Beesületes megtaláló, kinek ügyis értéktelen, hozza be Hegedüs Hirlapirodába, hol 100 K jutalomban részesül.

IRODALOM

Bródy albumot adott karácsonyra a Színházi Élet Ince Sándor népszerű lapja. A tartalmas számban az ő önvallomásán kívül rendkívül érdekes cikkeket írtak Molnár Ferenc, Szomorj Dezső, Varsányi Irén, Móricz Zsigmond, Hegedüs Gyula, Márkus Emilia, Miklós Andor, Hunyadi Sándor, Fenyvesi Emil, Nádas Sándor, Komor Gyula, Fedák Sári, Krudy Gyula, Herczeg Géza, Hatvani Lajos, Jobb Csniel, Beregi Oszkár, Beöthy László és Márkus Miksa, Kenény Simon, dr. Ferenczy Sándor, Szomaházy István, Harsányi Zsolt, dr. Fialdi Jenő, Ince Sándor, Gombaszögi Frida, Tarján Vilmos, Karintay Frigyes, Cserna Andor. Ezenkívül közli teljes egészében a Királyszínház nagyszerű operettjét, a Gróf Rinaldót. A pompás kiállítású ünnepi szám ára 2 korona. Előfizetési ár negyedévre 12 koronára 50 fillér. Kiadóhivatal Erzsébet körút 29.

MOZI.

A mozik ünnepe. A nagyváradai mozgószínházakban az ünnepre való tekintettel ma este nem lesz előadás. Az Apollóban, az Urániában és a Vígadó mozgóban csak délután 6 órától este 8 óráig tartanak előadásokat. Karácsonyra nagyszabású attrakciók lesznek a mozikban.

APOLLÓ mozgó- színház	MA Oroszlánszívű Jak. Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
VIGADÓ mozgó- színház	MA Kisértetjárás. Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

URÁNIA **MA**
mozgó-
színház
A bosszu Istennője.
 Hétköznap 4, szombat, vasárnap
 2 órai kezdettel.

Színház.

A színház műsora:

Kedden az esti előadás helyett délután fél 4 órakor: Tul a nagy Krivánon.
 Szerda délután 3 órakor: Vasgyáros, este: Pacsirta (bérletszünetben).
 Csütörtök délután 3 órakor: Tatárjárás, este: Hejehuja báró (bérletszünetben).
 Péntek: Császár katonái.
 Szombat d. u. Remény.
 Szombat este: Pacsirta.
 Vasárnap délután: Erdészleány,
 Vasárnap este: Három a kislány. (Békefi Lajos felléptével.)
 Az ünnepi előadásokra jegyek már mártól fogva válthatók.

Tul a nagy Krivánon. A karácsonyi ünnepi hangulatára való tekintettel a színház ma, kedden, az esti előadás helyett délután fél 4 órakor hozza színre az idei szezon nagyszerű vidám slágerét, Farkas Imre pompás operettjét. A főbb szerepeket ezúttal is Aggházy Melinda, Horváth Nusi, Tóthné, Szigeti, Stoll, gróf Laci, Váradi és Deák játsszák.

Három a kislány. Békefi Lajos az ördemes kiváló tenorista betegsége után december 29 én lép fel először a „Három a kislány” bájos és klasszikus operett Schubert szerepében.

Szerkesztői üzenetek.

Egy aradi. Az egyik cikket szívesen közzéjük, mert közérdekű. A másik cikk szaklapra való.

Főszerkesztő: **FOLLMANN GÉZA.**
 Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Lőértékesítő állomás parancsnoksága Nagyvárad.

Hirdetmény.

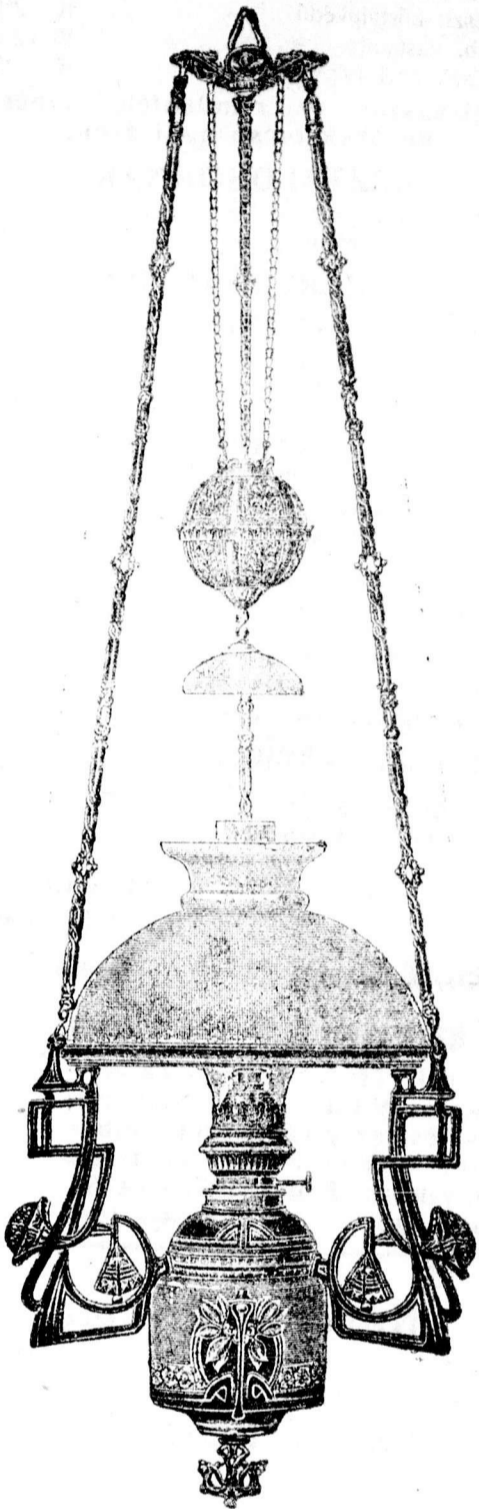
Közhirre teszem, I. hogy a katonai lovak legközelebbi árverése 1918. évi december 30-án Nagyváradon az aradi uti honvédszárnyaktanyában fog megtartatni. Az árverés 8 órakor kezdődik. A lovak köztől nélkül adatnak át.
 2. hogy a f. hó 27., 28. és 29 én ugyan- csak a honvédszárnyaktanyában nagyobb számú katonai ló fog mezőgazdasági munkálatok céljaira bizonytalan időre oly gazdák között kölcsönképpen kiosztatni, akik az illetékes községi előjáróságuk által kiállított bizonyítvánnyal igazolják:

a) hogy gazdaságaik igaerő hiányában szenvednek, b) hogy az általuk vállalt katonai lovak megfelelő ellátására elegendő mennyiségű takarmánnyal rendelkeznek, c) hogy a lovaknak saját hibájuk folytán esetleg előállható értékesökkenését, vagy a lovaknak elhullása esetén azok teljes becsértékét megtéríteni képesek, végül d) hogy minden tekintetben megbízható egyének.

Előnyben részesülnek azok, akik a legutóbbi behívások alkalmával a náluk kintlevő lovakat beszolgáltatták

Magyar lőértékesítő állomás.

Karácsonyi vásár I

- Színes ebédlőkészlet aranyozással 12 személyre 300.—
- Színes teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Függőlámpa teljesen felszerelve 80.—
- Majolika vízeskanosó színes 20.—
- Majolika virágváza színes virággal 15.—
- Majolika cukordoboz sz. virággal 15.—
- Petroleum asztali lámpa nickel, felszerelve 40.—
- Majolika dohánytartó sz. virággal 15.—

Nipppek, figurák, szent Antal és Mária szobrok, szenteltvíz-tartók.
 Eladás nagyban és kicsinyben.
 Képeretezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmű-
 áruk, ezüstárak, konyhafelsze-
 rések gyári raktára Nagyvárad,
 Hiatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
 Telefon 3-72. Telefon 3-72.

Márchichek Ferenc

Államilag képesített szőlész és borkezelő-kádármester.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
 ség (szőlőbirtokosok, borkereskedők)
 b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KÁDÁRMÜHEYT

nyitottattam. Elvállalok új és ócska hor-
 dók, kádak készítését és javítását. Bor-
 pince berendezéseket, privát borkezelést,
 borderítések, hibás hordók preperálá-
 sát felelősség mellett. Továbbá szőlő-
 telepítések, alany- és nemes-szőlő-
 fajok megválasztásánál, beültetéseknél
 (fekvés szerin) szakszerű felvilágosítás-
 sal szolgálok. Kivánatra terep-meg-
 tekintés végett ki is megyek.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitja meg.

Az előbbi üzletek, dacára a nehéz meg-
 élhetési viszonyoknak, — igen szép ered-
 ményekkel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jeyez-
 hetnek má most is a hivatalos órák alatt a
 szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u.
 5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befize-
 tésre kötelez s kiki annyi üzletrészt jeyez,
 amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként,
 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik;
 a tagok a befizetett összeget kikapják s a
 rájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 1/3-od részéig
 a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is
 kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azon-
 felül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra,
 bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészé-
 ben a tagok között osztatik fel s kiki heti
 betéje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azo-
 kat legmagasabb kamattal kamatoztatja.
 Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozó-
 kat, szíveskedjenek szövetkezetünk helyiségé-
 ben részjegyeket jegyezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

VAS és rézágak,

afrik és lószőrmatracok,
 amerikai és sodrony-
 ágybetétek: össze-
 hajtós ágyak eredeti
 gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Csurgatott

akác-méz olcsón, egyvilágos uri-szobabutor, egy jókarban lévő télikabát erősebb alakra eladó. Körös-utca 58.

Eladó

közvetlenül a város mellett fekvő cca 1000 ööl szántóföld. Értekezhetni dr Kas Izsó ügyvédnél, Pável-u. 14.

Salétrom-só!

Sonka- és húsacóláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógytárában, — városháza mellett.

Likör

és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentlák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét a ruháért, mert a kinttőn bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag festheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Spanyolnátha

Járványoknál betegszobákban *fenyő (borovicska) szobaitat* különböző dezinficiáló permelező szer kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrszeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Poloskairtó

Készen biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtósra. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Bőrbeadó

Rössuth Lajos-utca 2. sz. házában (Szent László téri) kocsmá, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradú cégénél nyerhető

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vlóra ártamosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór

akással és jó lizetessel felvételik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Téli karalábét

és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Flahnál. Telefon 15-08.

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. buzacsíríz	— — —	K 19:60
1 kgr. la. aranycsíríz	— — —	K 39:20
1 kgr. la. folyékony csíríz	— — —	K 8:—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	— — —	K 8:—
1 drb brassói talpráspoly	— — —	K 3:80
1 drb brassói kiroszelő	— — —	K 3:30
1 készl. bőrtalpvédő	— — —	K 2:50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12:80
1 készl. acél talpvédő	— — —	K —:70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la asztalosenyv	— — —	K 6:80
ugyanaz zsákvételnél	— — —	K 6:25

SZERELŐKNEK!

Bőrtársa vízvezeték csaphoz	— — —	K 4:80
100 drb 1/2" csaphoz	— — —	K 6:80
100 drb 3/4" " " "	— — —	K 9:60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiszkolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid érak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este külön színházi vacsorát szolgálunk fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálló épületében

Interurbán telefon: 11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Írógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.